

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๑๐๕.๐๔/ ๙๐๖๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ ๗๔๖๓
วันที่ ๙ ส.ค. ๒๕๕๓

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

✓ ธันวาคม ๒๕๕๓

๙๗๘

๑๐๓๕๓

๑๗-๐๐

เรื่อง การแก้ไขปัญหาด้านเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินของกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือคณะกรรมการศึกษาแก้ไขปัญหาด้านเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินของกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ ส่วนที่ ๒๔ ที่ นร ๐๑๐๕.๐๔/๒๔๔๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และเอกสารประกอบ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วย นายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้นำเรื่องการเพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมจำนวน ๑๔ ป่า เพื่อนำพื้นที่มาดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ การจัดที่ดินให้แก่ราษฎรโดยวิธีการสหกรณ์ ในรูปสหกรณ์การเช่าที่ดิน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๓ และวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๗ เป็นนโยบายการช่วยเหลือราษฎรที่บุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ โดยให้กรมป่าไม้มอบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเสื่อมโทรม จำนวน ๑๔ ป่า ในท้องที่ ๑๓ จังหวัด ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ไปดำเนินการจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรเช่าอยู่อาศัย และทำกินในลักษณะหมู่บ้านป่าไม้หรือสถาบันเกษตรกร โดยให้ราษฎรมีสถิติอยู่อาศัยและทำกินตลอดไป แต่ไม่ให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อไม่ให้ตกทอดเป็นของนายทุน

๑.๒ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ กรมส่งเสริมสหกรณ์เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาอนุมัติในหลักการให้กรมป่าไม้ออกกฎกระทรวงเพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมจำนวน ๑๔ ป่า เพื่อให้กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดตั้งนิคมสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

๑.๓ กรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการร่างกฎกระทรวงเพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑๔ ป่า พร้อมทั้งกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ รวม ๑๒ ฉบับ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีในการประชุมปรึกษาหารือเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ มีความเห็นว่าการจัดที่ดินตามรูปแบบสหกรณ์การเช่าที่ดิน สมาชิกไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ส่วนการจัดที่ดินตามรูปแบบนิคมสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ นั้น ผู้ที่เป็นสมาชิกเกิน ๕ ปี จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งจะสามารถขอเอกสารสิทธิไปดำเนินการต่าง ๆ ตามความประสงค์ได้อย่างคล่องตัว รวมทั้งการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล เรื่องการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนด้วย แต่การมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินจะทำให้มีโอกาสที่จะโอนกรรมสิทธิ์ไปเป็นของผู้อื่นซึ่งไม่ใช่เกษตรกร ซึ่งจะทำให้ผิดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนิคมสหกรณ์ และไม่สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖ เรื่องนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ราษฎรที่อยู่อาศัยในป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมได้สิทธิเพียงการเช่าหรือดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปที่ดินโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์

๑.๔ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการจัดที่ดินให้เกษตรกรในรูปแบบสหกรณ์การเช่าที่ดินต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖

๑.๕ คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ได้มีมติให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ส่งคืนพื้นที่นิคมสหกรณ์ทั้ง ๑๓ นิคมสหกรณ์ รวม ๑๔ ป่า ให้กรมป่าไม้ไปดำเนินการจัดที่ดินทำกิน ด้วยการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในรูปแบบ สิทธิทำกิน (ส.ท.ก.) ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๓ และวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๗ ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการตามขั้นตอนของกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมป่าไม้

๑.๖ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๑ ประธานสภานิติบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้นำผู้แทน สหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ เข้าพบรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายธีระชัย แสนแก้ว) เพื่อร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาแก้ไขปัญหาด้าน เอกสารสิทธิในที่ดินทำกินของสมาชิกสหกรณ์นิคม ซึ่งผลการศึกษาของคณะทำงานฯ เสนอให้ทบทวนมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อพิจารณานำพื้นที่มาดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรตาม พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล) ในขณะนั้น มีคำสั่งให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ คือ ผู้อาศัยควรได้รับการเช่าไม่ให้เป็นกรรมสิทธิ์โดยเด็ดขาด

๒. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรโดยวิธีการสหกรณ์ ในรูปสหกรณ์การเช่าที่ดิน ในพื้นที่ ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม จำนวน ๑๔ ป่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ เป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๓ และวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๗ และคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการพิจารณาเรื่องนี้แล้ว มีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดที่ดินให้ เกษตรกรในรูปแบบสหกรณ์การเช่าที่ดินต่อไป ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้น หากจะดำเนินการแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนให้แก่ราษฎร ตามข้อเรียกร้องของกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ โดยการเพิก ถอนป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม จำนวน ๑๔ ป่า เพื่อนำพื้นที่มาดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรตาม พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาทบทวนมติ คณะรัฐมนตรีดังกล่าว

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เรื่องปกติ

๔. สารสำคัญ/ข้อเท็จจริง

๔.๑ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ นายบุญเทศ บรรชิตย์ เลขาธิการคณะกรรมการ กลุ่มเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ ได้ร้องเรียนรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย) เพื่อขอให้พิจารณาแก้ไขปัญหาในที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม จำนวน ๑๔ ป่า เพื่อจัดตั้งนิคมสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

๔.๒ ปัจจุบันสภาพพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม จำนวน ๑๓ นิคมสหกรณ์ ๑๔ ป่า ข้างต้น เป็นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎร ซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชน หมู่บ้าน ตำบลและมีส่วนราชการต่างๆ ตั้งอยู่ ไม่มีสภาพเป็นป่าอีกต่อไป มีนิคมสหกรณ์ (หน่วยงานสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ดูแล โดยราษฎร ได้สิทธิเช่าที่ดินจากกรมป่าไม้ ทำให้ราษฎรเห็นว่า ไม่มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน จึงมีการร้องเรียน ขอความช่วยเหลือดังกล่าว

๔.๓ นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาเห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ฯ) เสนอ โดยให้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อพิจารณาว่าหากจะตราพระราชกฤษฎีกา เพื่อจัดตั้งนิคมสหกรณ์ทั้ง ๑๔ ป่า ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยมีเงื่อนไขว่าราษฎรที่เป็นเกษตรกร จะนำที่ดินดังกล่าวไปขายโอนให้กับบุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่เป็นมรดกตกทอดตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแก้ไขปัญหาด้านเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินของกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ฯ) เป็นประธานกรรมการ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ร่วมเป็นกรรมการ

๔.๔ คณะกรรมการศึกษาแก้ไขปัญหาด้านเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินของกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกันแล้ว มีความเห็นสรุปได้ ดังนี้

๑) เห็นควรให้มีการเพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม จำนวน ๑๔ ป่า เพื่อนำมาดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้กับราษฎรตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

๒) เพื่อป้องกันมิให้ที่ดินถูกนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ อย่างเคร่งครัด เพื่อรักษาพื้นที่ดังกล่าวไว้เพื่อทำการเกษตรต่อไปเท่านั้น

๓) หลังจากที่มีการจัดที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ แล้ว ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ปรับปรุงหน่วยงานกรมส่งเสริมสหกรณ์ (นิคมสหกรณ์) ให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นชุมชนที่ยั่งยืน รวมทั้งปรับปรุงสภาพการใช้ประโยชน์ในที่ดิน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกลไกของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ว่า การจะจัดที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนนั้น ต้องดำเนินการให้ความมั่นคงในคุณภาพชีวิต โดยรัฐต้องดูแลในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ การส่งเสริมการประกอบอาชีพ คุณภาพชีวิต สวัสดิการชุมชนส่งเสริมให้เกิดสภาพการออม เป็นต้น

๔) ให้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสรุปความเห็นของคณะกรรมการฯ นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๕. ขอบกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๓ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ สร. ๐๔๐๓/๑๙๘๒๖ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๓ เรื่อง เสนอให้จำแนกที่ดินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๕.๒ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๗ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ สร. ๐๒๐๓/๑๕๑๓๘ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๑๗ เรื่อง นโยบายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นการถาวร

๕.๓ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๕ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๒/๔๙๖๒ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๕ เรื่อง นโยบายการใช้และกรรมสิทธิ์ที่ดินและนโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารที่ดิน

๕.๔ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๖/๖๒๗๙ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๖ เรื่อง นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

๕.๕ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๙๗๙๕ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์รวม ๑๒ ฉบับ

๖. ข้อเสนอของส่วนราชการ

คณะกรรมการศึกษาแก้ไขปัญหาด้านเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินของกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ เห็นสมควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนี้

๖.๑ ทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๓ และ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๗ ตามข้อ ๑.๑

๖.๒ ทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามข้อ ๑.๔

๖.๓ ให้ความเห็นชอบในหลักการให้มีการจัดตั้งนิคมสหกรณ์ จำนวน ๑๓ นิคมสหกรณ์ ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม จำนวน ๑๔ ป่า ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ตามความเห็นของคณะกรรมการศึกษาแก้ไขปัญหาด้านเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินของกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์นิคมผู้เช่า ๑๓ นิคมสหกรณ์ ในข้อ ๔.๔ และมอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์รับไปดำเนินการตราร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ กับให้กรมป่าไม้ไปดำเนินการร่างกฎกระทรวงเพื่อพิจารณาเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวต่อไป

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นายจตุรงค์ ปัญญาติลก)

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ศูนย์บริการประชาชน E-mail : ccc@opm.go.th

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๙๐ โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๘๑๐๙

ผู้ประสานงาน : นายพันศักดิ์ เจริญ และนางสาวลมูล วรไว โทร. ๐๘ ๙๒๒๕ ๔๔๙๗